

14. Vakantiekolonie in 1953

Ik herinner mij de dag nog dat mijn moeder mij vertelde dat ik op vakantie naar zee mocht. Dit bericht wond mij zo op, dat ik niet hoorde dat het om een **vakantiekolonie** ging.

Zes jaar was ik, bijna zeven, en zat in de eerste klas van de lagere school. Mijn enige reiservaring was dat ik eenmaal met de bus naar Nijmegen en tweemaal met de fiets naar de speeltuin in Velp bij Grave was geweest.

Op de dag van vertrek had ik door de spanning bijna niet geslapen. De reis begon met de eerste bus naar Nijmegen en vandaar met de trein naar Alkmaar. Op het perron in Nijmegen ontmoette mijn vader een bekende, ook met een jongetje aan de hand.

Na een kort gesprek tussen die twee kreeg ik de opdracht om de hand van het voor mij onbekende jongetje vast te houden. Hij ging ook op vakantie.

Prachtig vond ik deze reis en ik heb mijn ogen uitgekeken. In Alkmaar aangekomen werden we opgewacht door zusters in uniform, met een speld erop. Op een groot plein stonden bussen te wachten waarin wij plaats mochten nemen.

Ik hield de hand van mijn vader krampachtig vast omdat dit zo'n veilig gevoel gaf. De bussen vertrokken naar allerlei richtingen, maar wij gingen naar Egmond aan zee. De bus stopte voor een grote poort en een hele lange oprijlaan erachter. Hier stonden een paar nonnen en zusters te wachten die ons bij de hand pakten. Mijn vader kreeg halverwege de oprijlaan de opdracht om de tassen maar op de grond te zetten en te vertrekken. Hier had ik niet op gerekend. Jankend probeerde ik te ontsnappen, maar ik had geen schijn van kans omdat de nonnen hierop goed waren voorbereid.

Ik begreep er niets van dat mijn vader niet omkeek of terug kwam om mij te redden. Hierdoor heb ik jaren last gehad om mijn vader te vertrouwen. Huilend werden we in een enorme eetzaal aan een lange tafel gezet en kregen onmiddellijk een vol bord met eten voorgezet.

Ik weet nog goed dat ik geen hap door mijn keel kon krijgen. Een zuster vroeg na een poosje of ik het niet op wou eten. Ik durfde alleen maar nee te knikken. Ze zei, oh dat geeft niets, gaan jullie maar mooi buiten spelen.

Met open mond heb ik de omgeving in me opgenomen. Er was een kleine speeltuin achter het huis en verder had ik nog nooit de zee met al die machtige duinen gezien.

Bij binnenkomst, na het spelen, werden we in groepjes verdeeld en ik kreeg een vaste plaats aangewezen aan tafel. Bij dit avondeten kreeg iedereen boterhammen, behalve wij. Met mij waren er nog een aantal jongens die weer het middageten gewoon koud kregen voorgeschoteld.

Mijn buurjongen vertelde me zachtjes dat je alles op moest eten wat er werd opgeschept, anders lieten ze je de gehele avond achter je bord zitten totdat het leeg

was. Als het bedtijd is en je bord is niet leeg staat het 's morgens weer gewoon voor je neus. Hij werd meteen mijn beste vriend, vooral omdat hij stiekem spontaan een paar lepels van mijn bord at. Vanaf dat moment zijn we zes weken onafscheidelijk geweest. Als hij iets niet lustte at ik het op en andersom deed hij dat.

De volgende morgen werden we om zeven uur gewekt en moesten we allemaal onder de douche. Ik weet nog goed dat ik de enige was die zijn onderbroek aanhield. Alle jongens liepen in hun nakie de doucheruimte in, maar toen ik daar aan kwam rukten ze met een paar man mijn onderbroek naar beneden.

De schaamte was ik in een keer voorbij. Het douchen gebeurde maar twee maal in de week, op maandag en vrijdag.

Er lag altijd zand in je bed. De eerste morgen werden mijn nagels gecontroleerd of ze schoon genoeg waren en met een ijzeren kam gecontroleerd of ik luizen had. De non kamde zo hard dat ik er van huilen moest en vanaf dat moment had ik altijd nog een hekel aan haar.

Na het aankleden gingen we ontbijten en er werden wedstrijdjes georganiseerd wie de meeste boterhammen op kon.

We zaten met zeven jongens aan elke kant van de tafel en aan het hoofd een zuster of non. In de eetzaal waren vooral zeer strenge nonnen, je mocht bijna niets. 's Morgens waren de boterhammen al gesmeerd en kwamen uit grote geëmailleerde broodtrommels. Je mocht dan net zo veel eten als je wou. Er werd bepaald dat ik karnemelk moest drinken en mijn vriendje gewone melk. Als het mogelijk was ruilden we vlug stiekem. Dit heb ik nooit begrepen en heb het als treiteren ervaren.

's Avonds echter moest je zelf je boterhammen smeren. Je kreeg een aantal voorgeschreven boterhammen en er stonden grote glazen schalen met gekleurde hagelslag of jam op tafel, met een lepel erin. Ook moest je minimaal een boterham met kaas eten. Tijdens het eten moest je de hand die je niet gebruikte langs het bord leggen. Het geluid van de rammelende kar die met het warme eten en de borden naar binnen kwam, klinkt mij nu nog steeds vertrouwd in mijn oren. De borden werden vol geschept en doorgegeven per tafel. Vaak was het een stampot met zelfgemaakte kwark als toetje. Hier heb ik een kwark- en karnemelksyndroom aan overgehouden.

Zo ook van corduroy broeken, "Manchesterse boks" in onze volksmond.

Die werden schijnbaar zo hard gesteven dat ik ze nooit meer in mijn leven gedragen heb. Mijn benen schuurden hierin kapot. Elke dag hadden twee jongens corveedienst. Dat betekende de borden naar de keuken brengen en de vloer aanvegen tussen de tafels en helpen afdrogen.

Ik herinner mij dat we op een keer pannenkoeken kregen, ieder vier of vijf stuks.

Verschillende jongens hadden ze niet allemaal op en een corveeër had een idee.

Hij deed stiekem een bord met daarop een pannenkoek en daarop weer een bord en drukte die aan.

Wij dachten de nonnen zo te slim af te zijn maar wat schetste onze verbazing.

De volgende morgen stonden op onze tafel drie borden met de afgeschraapte pannenkoeken en die moesten eerst opgegeten worden voor we brood kregen.

Ook moest je zelf je bed opmaken, je pyjama opvouwen en onder het kussen leggen. Je had je eigen tandenborstel, washandje en zeepdoosje. Je moest deze spullen in je kastje leggen en het stuk zeep goed afspoelen.

Alle dagen waren precies hetzelfde en in het begin had ik soms last van heimwee. Veel zusters waren wel aardig en lief maar ik kan mij geen aardige non herinneren, ik was er zelfs een beetje bang van.

Het spelen op het strand en in het zand vond ik geweldig. Ook gingen we iedere dag wandelen en dan werden er liedjes gezongen en kwamen we langs andere koloniehuisen of een groep, dan zongen we op zijn hardst om de anderen te overtreffen.

We sliepen in een grote ruimte die veel weg had van een ziekenhuiszaal. Het hout was geelachtig geschilderd. Er stonden twee rijen bedden met de hoofdeinden tegen de muur en een smal gangetje ertussen. Elk bed had een kastje wat niet op slot kon. Er was ook een aparte wasruimte met een wc. Hiernaast sliep de oppasnon, die je eerst moest passeren.

Voor je ging slapen moest iedereen goed plassen want het was verboden om uit bed te komen. Ook moesten de handen boven de lakens zijn en ieder moest op zijn rechterzij slapen. Ze zeiden dat je anders op je hartje lag en dat mocht niet.

De jongens die in bed hadden geplast moesten 's morgens met hun natte broeken en lakens op een rij gaan staan wachten tot wij waren aangekleed. Ze werden flink vernederd, maar volgens mij zaten de nonnen daar echt niet mee.

Mij is dit gelukkig niet eenmaal overkomen.

Elke dag op Zwartsluis was hetzelfde: om zeven uur opstaan, dan aankleden, ontbijten, buiten spelen, middageten, rusten, een snoepje, daarna een wandeling, nog wat spelen en hierna het avondeten.

Het rusten na het middageten gebeurde buiten onder een overkapping op een veldbed met dekens die naar petroleum stonken.

Om de zaal voor het slapen rustig te krijgen werd er elke avond door de zusters voorgelezen. Ik herinner mij nog de spannende verhalen van Pim Pandoer en Arendsoog.

Elke vrijdag was het meet- en weegdag. Dit was een spannende aangelegenheid. Als je niet was aangekomen in gewicht kreeg je er een week bij. Alle kinderen stonden op alfabet, in hun onderbroek in een rij op de gang. In mijn beleving was het daar altijd koud. Ook moest je verplicht van te voren naar de wc. Als ik bang was dat ik niet was aangekomen deed ik net of ik klaar was, omdat ik dacht dat ik met mijn ontlasting zwaarder zou wegen.

Dit had ik gehoord in mijn groepje, dat bijna helemaal bestond uit kinderen uit een grote stad. Deze kinderen waren in wijsheid wel vijf jaar verder dan ik, zo'n nuchter manneke uit een dorp. Ze durfden ook veel meer dan ik en waren veel brutaler.

Wat me goed is bij gebleven dat het op een keer stormde en wij op de duinen naar de woeste zee mochten gaan kijken.

We hadden een lang stuk touw bij ons waar elk kind zich aan vast moesten houden. Fascinerend vond ik dat, ook al omdat je met losse handen zo tegen de wind in kon gaan hangen. Dit touw werd ook gebruikt als we een keertje mochten pootje baden. Een zuster vooraan, dan de kinderen en een zuster aan het eind en zo het water in. Dit heb ik in die zes weken maar een paar keer meegemaakt.

De terugweg naar huis was ook apart. Ik werd door de begeleidster in Nijmegen zo op de bus naar Overasselt gezet en de chauffeur kreeg de opdracht om mij bij "halte De Zon" uit de bus te laten stappen.

Daar stond mijn moeder met een paar van mijn broers te wachten. Ik hoor er eentje nog in ons dialect zeggen: "kiek moe, hij is zo rond als een tunneke".

Al met al was dit een ingrijpende gebeurtenis in mijn kindertijd.

Daarom staan al deze prettige en minder prettige herinneringen nu zo'n 64 jaar later nog steeds helder voor mijn geest.

Theo Dinnissen